ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PODLE MŽP

Rizika pro životní prostředí

Odbor environmentálních rizik a ekologických škod (OEREŠ) je pověřen dohledem nad specifickými riziky pro životní prostředí. Tato rizika známe často také pod pojmem environmentální rizika a jde o rizika z oblasti chemických látek, závažných průmyslových havárií a z oblasti nakládání s geneticky modifikovanými organismy. Odbor environmentálních rizik a ekologických škod (dále jen OEREŠ) vytváří celostátní koncepce prevence škod v těchto oblastech, vytváří systémy hodnocení těchto rizik a navrhuje indikátory jejich sledování. Dále zajišťuje výkon specializované státní správy vyplývající z příslušných zákonů. OEREŠ taktéž zabezpečuje v oblastech své působnosti aktivity, vyplývající z členství v mezinárodních organizacích jako jsou UNEP, OECD a z ratifikovaných mezinárodních úmluv Rotterdamská úmluva, Helsinská úmluva o přeshraničních účincích průmyslových havárií, Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti, Stockholmská úmluva.

staré ekologické zátěže

OEREŠ je taktéž odpovědný za starost o staré ekologické zátěže a kontaminovaná místa v České republice. Ročně jsou realizovány průzkumné práce a nápravná opatření na desítkách lokalit.

Za starou ekologickou zátěž považujeme závažnou kontaminaci horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (zejména se jedná např. o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy atd.).

Kontaminovaná místa si můžeme rozdělit dle charakteru na:

skládky odpadů,
průmyslové a zemědělské areály,
drobné provozovny,
nezabezpečené sklady nebezpečných látek,

bývalé vojenské základny,
území postižená těžbou nerostných surovin.

Stav životního prostředí

Stav životního prostředí je pravidelně sledován a hodnocen v rámci hodnotících a statistických zpráv, a to zejména Zprávy o životním prostředí a Statistické ročenky životního prostředí ČR. Obě tyto hodnotící zprávy jsou volně přístupné veřejnosti. V uvedených dokumentech jsou shrnuty aktuální poznatky o stavu a vývoji jednotlivých složek životního prostředí, vlivu hospodářských sektorů na životní prostředí, nástrojích politiky životního prostředí, dopadech současného stavu životního prostředí na lidské zdraví a ekosystémy a o stavu životního prostředí v mezinárodním kontextu.

Financování ochrany životního prostředí

Důležitým aspektem ochrany životního prostředí je zajištění finančních prostředků na projekty směřující ke zlepšování kvality životního prostředí. Kvalitní životní prostředí je základem každého státu, protože na něm závisí zdraví obyvatel a atraktivita území pro život, práci a investice. Životní prostředí je možné financovat hned z několika zdrojů:

1) Národní programy

K nejdůležitějším národním finančním zdrojům patří Státní fond životního prostředí ČR a státní rozpočet. Podpory jsou poskytovány v rámci vyhlášených národních programů. Mezi programy Ministerstva životního prostředí financované ze státního rozpočtu patří například Program péče o krajinu, Program stabilizace lesa Jizerských hor atd.

2) Fondy a programy EU

K fondům a programům EU patří například:

- Operační program Infrastruktura - Cílem tohoto programu je například zlepšení životních podmínek v ČR redukcí negativních vlivů dopravy na životní prostředí a kvalitativní zlepšení dílčích složek životního prostředí.

- Operační program životní prostředí - OPŽP přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury pro environmentální osvětu.

- Fond soudržnosti - Fond soudržnosti poskytuje prostředky na velké investiční projekty v sektorech životního prostředí a dopravy.

3) Daně

Jako ekologické daně se často označují daně z pevných paliv, daň ze zemního plynu a daň z elektřiny. Jedná se o klasické spotřební daně, které doplnily již existující daň z minerálních olejů. Tyto daně jsou příjmem státního rozpočtu. Vzhledem k tomu, že znečištění vzniklé spalováním paliv je úměrné spotřebě paliv, jenž je předmětem zdanění, mají tyto daně jako takové i významnou spojitost s ochranou životního prostředí. Legislativní úprava energetických daní však v sobě obsahuje i řadu konkrétních ustanovení, která mají cílený environmentální podtext.

4) Poplatky

Poplatky placené podle jednotlivých zákonů k ochraně životního prostředí jsou povinné platby postihující využívání přírodních zdrojů, znečišťování životního prostředí a ohrožování zdraví a životů lidí, zvířat a rostlinstva v důsledku lidské činnosti. Výnos z těchto poplatků je používán buď na nápravu některých škod na životním prostředí nebo na podporu ekologicky příznivých projektů, a to zejména formou dotací a půjček ze Státního fondu životního prostředí.

K ochraně životního prostředí jsou využívány zejména tyto poplatky:

1) v oblasti ochrany ovzduší
- poplatek za znečišťování ovzduší
- poplatky za výrobu a dovoz regulovaných látek a výrobků, které je obsahují (freony)

2) v oblasti ochrany vod
- platba za odebrané množství podzemní vody

- poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových

3) v oblasti ochrany půdního fondu
- odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu
- poplatek za odnětí dle lesního zákona

4) v oblasti odpadového a obalového hospodářství
- poplatky za uložení odpadů
- poplatek na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění vybraných autovraků
- registrační a evidenční poplatek dle zákona o obalech a další.

Související pojmy:

- **OECD** - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) byla založena jako nástupce Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC). Organizace vznikla 30. září 1961. Sídlo organizace je v Paříži a je vedené generálním tajemníkem Angelem Gurríou. OECD se zabývá prakticky všemi oblastmi hospodářské politiky v jejím širokém pojetí (hospodářská, finanční, fiskální politika a podnikové záležitosti, obchod, zemědělství a rybářství, zaměstnanost a sociální věci, doprava, místní rozvoj, životní prostředí, rozvojová spolupráce, veřejná správ, věda, technologie a průmysl, vzdělávání, potravinářství).

- **UNEP** - UNEP byl založen v r. 1972 Valným shromážděním OSN. Od vzniku UNEP byla jeho činnost zaměřena do důležitých oblastí, jakými jsou ochrana atmosféry, opatření proti změně klimatu, poškozování ozonové vrstvy a znečišťování

ovzduší, ochrana kvality vod, oceánů a mořských pobřeží, opatření proti odlesňování a rozšiřování pouští, ochrana biologické rozmanitosti, uplatňování technologií nenarušujících životní prostředí, zpracování odpadů a zacházení s chemikáliemi způsoby nepoškozujícími životní prostředí a ochrana lidského zdraví.

- **Geneticky modifikované organismy** – organismy schopné rozmnožování, jejichž dědičný materiál byl změněn genetickou modifikací provedenou některým z technických postupů stanoveným zákonem. Nakládat s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty lze jen na základě oprávnění podle těchto právních předpisů tak, aby byla zajištěna ochrana zdraví člověka a zvířat, životního prostředí a biologické rozmanitosti

Zdroje

1) http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/oecd/index.html
2) http://www.mzp.cz/
3) http://www.unep.cz/unep.php